

A KÖZLEKEDÉS ÉS POSTAÜGYI MINISZTERIUM

I. VASUTI FŐOSZTÁLYA SZAKKÖNYVTÁRÁNAK

SZERVEZETE ÉS MŰKÖDÉSE.

A Vasuti Főosztály Szakkönyvtára a vasutüzem egész területének könyvtárhálózatát szervezi, és irányítja. Közvetlenül irányítja a budapesti, debreceni, miskolci, pécsi, szegedi és szombathelyi igazgatóságok központi könyvtárát ezek az igazgatósági könyvtárak pedig szabályozzák a vonalhálózat üzemi könyvtárainak működését. Így biztosítja a szakkönyvtári hálózat harmonikus szervezeti működését, illetőleg a megjelenő szakirodalom gyors és pontos eljuttatását az üzem dolgozóihoz.

A vasutüzem sokágu és rendkívül széles terjedelmű hálózata indokolttá teszi könyvtáraink speciális nyilvántartási módszereit. A központi könyvtár a vasutüzem egész hálózatának könyvanyagát nyilvántartja, az áttekinthető kezelés és az esetleges szakkönyvtárcsoportosítás céljából. Az egyes üzemi könyvtárak könyvállagáról a központi könyvtárak külön nyilvántartásokat vezetnek, a megjelenő szakkönyveket az üzemi könyvtár profiljának megfelelően szerzik be, és osztják szét. Az üzemi könyvtárak nem rendelkeznek önálló könyvtárossal, hanem a szolgálati főnökség más munkát is végző dolgozói közül kijelölt könyvtáros látja el a könyvtári munkát.

Statisztikáink azt bizonyítják, hogy a dolgozók érdeklődése állandóan növekedik a műszaki irodalom tanulmányozása iránt. Újító mozgalmunk fellendülése, kádereink szakmai fejlődése, az egyetemi hallgatók számának növekedése, technikumaink létrehozása szükségképpen megköveteli szakkönyvtárhálózatunk könyvállagának egyre gyorsabb ütemű fejlesztését. Az elmúlt év során több, mint 20 ezer kötet szakkönyvet szereztünk be. Különösen nagymértékben fejlesztettük a vasuti főosztály központi könyvtárának könyvállagát. Könyvtárainkat elláttuk a Szovjetunió élenjáró tapasztalatait és műszaki eredményeit ismertető szakkönyvekkel, és számos szovjet szakanyag lefordítására tettünk javaslatot, amelyek külön sorozatban jelentek meg. Állomásaink, fűtőházaink és pályafenntartási főnökségeink könyvtárait e sorozat könyveivel elláttuk és szakkönyvankétjaink alkalmával számos javaslatot kaptunk e sorozat további bővítésére.

A vasuti főosztály k ö z p o n t i könyvtárának állaga több mint 40 ezer kötet. A könyvtár fő feladata, hogy támogatást nyújtson a műszaki feladatok sikeres megvalósításához, a káderek szakmai tudásának növeléséhez. Így elsősorban a legmodernebb műszaki irodalom beszerzésére törekszik. Ennek megfelelően a könyvtár 60 %-a új kiadású szakkönyvekből, 40 %-a pedig inkább muzeális értékkel bíró szakirodalomból áll. Ez utóbbi kategóriának leginkább gépészeti tárgyú szakkönyvei forognak kézben, ezek is csak olyankor, ha régebbi gépkonstrukciók tanulmányozására, illetőleg javítási tervének elkészítésére kerül sor.

A könyvtár havi forgalma átlagosan számítva 3 ezer kötet. Elsősorban gépészeti és elektrotechnikai szakkönyvek iránt mutatkozik nagy érdeklődés, de keresettek a gazdasági és jogi szakkönyvek is, s régebbi kiadású könyvek nagyrészt a Vasuti Tudományos Intézet szakkönyvtárának adtuk át. A két könyvtár egymást kiegészítve és segítve párhuzamosan működik. A Vasuti Tudományos Kutató Intézet természetesen szintén beszerzi az új műszaki könyveket de kisebb példányszámban, ugyanakkor a folyóiratok dokumentálását is elvégzi, és erre vonatkozólag részletes nyilvántartásokat vezet. A Vasuti Főosztályon a dokumentációs anyagok feldolgozását a műszaki osztályok végzik, és feldolgozott anyagot az illetékes előadók rendelkezésére bocsátják.

Szakkönyvtári munkánk középpontjában 1953 óta a könyvpropaganda munka elmélyítését állítottuk. Évenként megrendezzük a V a s u t a s N a p időszakában országos viszonylatban a szakkönyvankét sorozatokat. Ezeket az ankétokat a vasuti főosztályon, igazgatósági központokban és a nagyobb szolgálati főnökségeken rendezzük meg.

Általában megállapítható az, hogy a szakkönyvankétok megtartása a dolgozók vélemény nyilvánításainak a kiértékelésén keresztül nagy támogatást jelent a könyvkiadási feladatok sikerére. Az ankétok általános véleménye volt, hogy túlságosan sok a magas színvonalu, csak elméleti kérdésekkel foglalkozó szakkönyv. Észlelhető volt ez a tény olymódon is, hogy az Állami Könyvterjesztő Vállalat több ízben értesítette szakkönyvtárunkat arról, hogy néhány könyvből túl nagy készlettel rendelkezik, és ezeknek eladása nehézségekbe ütközik. Annak ellenére, hogy a vasutüzem könyvtárhálózata a kérdéses könyvekből többszáz példányt átvett, a többi eladása mégsem volt megoldható, mert a komplikált és elvont elméleti, matematikai megoldásokat tartalmazó könyvek nem tarthattak számot a példányszámnak megfelelő szélesebb körű érdeklődésre. Ennek megfelelően könyvkiadási terveinkben jelenleg a mozdonyvezetői zsebkönyv, illetőleg a jegyvizsgálói kézikönyv kiadási terve szerepel.

Az 1955. évi szakkönyvankét sorozatunkat augusztus hó folyamán tartjuk meg. Az ankét sorozat megszervezésénél együttműködünk a Műszaki Kiadóval és az Állami Könyvterjesztő Vállalattal. Minden ankétal párhuzamosan könyvkiállítást rendezünk, ezenkívül az Állami Könyvterjesztő Vállalat számos helyen tart könyvvásárokat is. A könyvankétokra az egyes szakkönyvek rövid tartalmát ismertető füzeteket készítettünk nagyobb példányszám-ban, azonkívül gondoskodunk a sajtó útján is a könyvpropagandáról.

Jelenleg központi könyvtárainkon kívül több mint 200 kisebb üzemi könyvtárral rendelkezünk, és így a vasutas dolgozók széles rétegeihez jut el a műszaki irodalom. Létesítettünk ezenkívül még szaktanfolyamaink részére is könyvtárakat, melyek az egyes tanfolyamok befejezése után az újabb induló tanfolyamokhoz bizonyos kiegészítéssel újból felhasználhatók. Gondoskodunk arról is, hogy a hallgatók részére a tanfolyami jegyzetek kiegészítése céljából rendelkezésre álljanak a részletesebb ismereteket nyújtó tankönyvek is.

A vasutas dolgozók utánpótlásának biztosítása érdekében Budapesten vasutgépészeti- és pályafenntartási-, Szegeden pedig a vasutforgalmi technikum jött létre. Az oktatási munka egyik legfontosabb feladata, a kifogástalan technikai oktatás biztosítása, és igen fontos feladatunk e könyvtárak állandó fejlesztése. A technikai könyvtárakban a tantárgyaknak megfelelő szak- és szép-irodalom egyaránt képviselve van. A technikai könyvtárak könyvállagának kiegészítését munkatervünkbe illesztettük. Az utóbbi két esztendőben megkezdtük a MÁV. Kórház és az Orvosi Laboratórium könyvtárainak nagyobbarányu fejlesztését. Számos bel- és külföldi szakkönyvet bocsátottunk orvosaink rendelkezésére, hogy fontos feladataik végrehajtása során lehetőségük nyíljon ismereteik bővítésére.

Folyóiratállagunkat állandóan bővítjük. A szakkönyvtárak intézik a folyóiratok, közlönyök szétosztását, nyilvántartását. A külföldi folyóiratainkat megfelelően katalogizálva tartjuk nyilván, azokat az évfolyamokat pedig, amelyekből többpéldánnyal rendelkezünk, tovább adjuk a különböző üzemi vállalataink és szolgálati főnökségeink részére. A Vasuti Főosztály központi könyvtára részére több, mint 200 különböző bel- és külföldi szaklap jár.

Az üzemi könyvtárak hálózatán többszáz példányban küldjük szét a műszaki lapszemle különböző példányait, mert ezek iránt az érdeklődés igen nagy.

Feladatunk a jövőben, hogy szakkönyvtár hálózatunk szervezeti problémáinak megoldása után többet törődjünk könyvtárosaink továbbképzésével és instruálásával. Olyan könyvtárosokat kell nevelnünk, akik minden törekvésükkel a könyvolvasó mozgalom kiszélesítését tartják szemük előtt, és elmélyítik a dolgozóknak a szakirodalom iránt való érdeklődést.

A vasutüzem területén a szakkönyvtár hálózattal párhuzamosan számos szakszervezeti könyvtár működik, melyek ideológiai, politikai és szépirodalmi műveket bocsátanak a dolgozók rendelkezésére. A két könyvtárhálózat egymással állandó kapcsolatot tart, és párhuzamosan fejlődik.

Nagy segítséget jelentene könyvtárosaink számára, ha időnként lehetőségük nyílna a könyvtárosi működéssel foglalkozó szakelődások meghallgatására. illetőleg a könyvtárosi tapasztalatsere megszervezésére. Különösen fontos volna azért, hogy tudásukat állandóan növelve egyre több támogatást nyújtsanak az oktatási feladatok sikeres megvalósításához.

Udvarhelyi Dénes

x - x - x

K É T K Ö N Y V T Á R E G Y E S I T É S É N E K
É S S Z É T V Á L A S Z T Á S Á N A K
P R O B L É M Á I .

Népgazdaságunk erőinek takarékosabb és hatékonyabb felhasználása gazdaságunk mai állapotában több helyütt szükségesé tesz bizonyos átcsoportosításokat. Az elmúlt ősszel a tervezőirodák terén történtek kisebb-nagyobb összevonások. Ennek során a Közműterv beolvadt a Mélyépítési Tervező Vállalatba így a két műszaki könyvtárat egyesíteni kellett. Miután e téren nyert tapasztalataink esetleg másutt is érdekességgel bírhatnak, beszámolunk róluk ezen a helyen.

Az adottságok az egyesítés pillanatában a következők voltak: A Mélyéptervnek volt cca 5000 kötete, a Közműtervnek cca 3000. A Mélyéptervben volt abc és decimális katalógus, a Közműtervben abc és tárgyszókatalógus, de készülőfélben volt a decimális katalógus is. Mindkét könyvtárban volt leltárkönyv és numerus currens szerint történt a raktározás. Mindkét könyvtárban 1-el kezdődtek a leltári számok, tehát elsőnek azt kellett megoldani, hogy ugyanazon leltári szám ne szerepeljen két különböző könyvnél. E célból a volt Közműterv könyvek leltári számait